

ЗАҢ КЕҢЕСТЕРІ

N&P Назханов
және Серіктестері

СҰРАҚ №26:

ГПК баптарына қатысты сот бұйрығы туралы айтып
беріңізші?!

ЖАУАП:

Сот бұйрығын шығару Азаматтық іс жүргізу кодексінің 12-тарауы, 134-147-баптарымен реттеледі. Сот бұйрығы – даусыз талаптар бойынша ақшалай сомаларды өндіру және мүлікті талап ету туралы сот актісі, ол талап қоюшының өтініші бойынша тараптарды шақырмай және сот отырысын өткізбей шығарылады.

СҰРАҚ №27:

Біздің компанияға (Ресей) Қазақстан компаниясы талап арыз берді. Сотта жеңіліп қалдық. Сот Қазақстанда өтті. Апелляциялық шағым бердік. Ол қабылданды. Апелляциялық шағымды қарау кезінде дәлелдемелерді талап ету туралы өтініш қашан беріледі немесе қаралғанға дейін беруге бола ма?

ЖАУАП:

Апелляциялық инстанция соты жаңа дәлелдемелерді тек қана бұл дәлелдер бірінші инстанция сотына дәлелді себептер бойынша ұсынылмаған жағдайда ғана қабылдауға құқылы. Сотқа қосымша дәлелдер ұсынатын тұлғалар оларды қалай алғанын және қандай жағдайларға байланысты қосымша дәлелдер беру қажеттілігі туындағанын көрсетуге міндетті. Кез келген жағдайда өтініш тараптардың пікірін тыңдағаннан кейін шешілетін болады, сондықтан процесте немесе оның басталуына дейін өтінішті қашан беретіндігіңіз маңызды емес. Дегенмен, кейбір жағдайларда өтінішті соттың кеңсесі арқылы алдын ала беру орынды.

СҰРАҚ №28:

Біздің компания кеңсе тауарларын сатумен айналысады. Біз көршілес елден өз брендімізбен тауар импорттағымыз келеді. Бұл қалай жүзеге асады? Не істеу керек?

ЖАУАП:

Азаматтық кодекстің 1024-бабына сәйкес, тауар белгісі (қызмет көрсету белгісі) – бір тұлғаның тауарларын немесе қызметтерін басқа тұлғалардың біртектес тауарларынан немесе қызметтерінен ажыратуға қызмет ететін, тіркелген немесе халықаралық шарттың негізінде тіркеусіз қорғалатын сөздік, бейнелік, көлемдік немесе басқа да белгілер.

«Тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері және тауарлардың шыққан жерлерінің атаулары туралы» заңға сәйкес, тауар белгісін немесе тауардың шыққан жерінің атауын пайдалану – тауар белгісін немесе тауардың шыққан жерінің атауын тауарларға және олар қорғалатын қызметтерге, олардың орамасына орналастыру, дайындау, пайдалану, әкелу, сақтау, сату үшін ұсыну, тауарды белгімен сату, жарнамаларда, баспа өнімдерінде немесе басқа да іскерлік құжаттарда қолдану, сондай-ақ оларды айналымға енгізу.

Өтінім және оған қоса берілген құжаттар мемлекеттік немесе орыс тілінде ұсынылады.

СҰРАҚ №29:

Автосервис электригі жөндеуде тұрған менің көлігімді алып, қалаға шығып, құжатсыз көлікті айдап, мас күйінде бағанға соғып, көлікті қатты зақымдады. Менің көлігім ұрланды ма және автосервис маған келтірілген материалдық шығынды өтеуге міндетті ме?

ЖАУАП:

Қылмыстық кодекстің 200-бабына сәйкес, ұрлау деп көлік құралын немесе басқа да көлік құралын заңсыз иелену ұрлау мақсатынсыз жүзеге асырылатын әрекет танылады. Сотқа дейінгі тергеу барысында сіздің көлігіңізге келтірілген материалдық шығын көлемін анықтау қажет. Ірі материалдық шығын келтіру фактісі болған жағдайда (Қылмыстық кодекстің 3-бабы 38-тармағына сәйкес, айлық есептік көрсеткіштің (АЕК) 1000 есесінен асатын сома), электриктің әрекеттері Қылмыстық кодекстің 200-бабы 3-бөлігі бойынша саралануы тиіс. Сонымен қатар, егер бұл оқиғадан бұрын электрик көлік жүргізу құқығынан айырылған болса, оның әрекеттерінде Қылмыстық кодекстің 346-бабы 2-бөлігінде көрсетілген қылмыс құрамының белгілері болады (Алкогольдік, есірткілік немесе уытқұмарлық күйде көлік жүргізу құқығынан айырылған адамның көлік құралын басқаруы, бұл немқұрайдылықпен көлік құралдарына, жүктерге, жолдар мен басқа да құрылыстарға немесе басқа мүлікке зиян келтіру, сондай-ақ адам денсаулығына жеңіл зиян келтіруге әкеп соққан әрекет).

Сондықтан, егер жол-көлік оқиғасына кінәлі адам көлікті ұрлау мақсатынсыз заңсыз иеленген болса, жоғарыда аталған жағдайларда оның әрекеттері Қылмыстық кодекстің 200-бабы 3-бөлігі және 346-бабы 2-бөлігі бойынша қылмыстық құқық бұзушылықтардың жиынтығы ретінде сараланады.

Сіз көлік жөндеу қызметін алу үшін автосервиске жүгіндііңіз және көлікті тапсыру автосервиске жүзеге асырылғандықтан, электрик осы автосервистің жұмысшысы болып табылады. Сіз автосервиске зиянды өтеуді талап етуге құқылысыз. Өз кезегінде, автосервис жұмысшысы өзінің еңбек міндеттерін орындау барысында келтірген зиянды өтеген жағдайда, бұл тұлғаға төленген өтемақы мөлшерінде кері талап қою құқығын алады.

СҰРАҚ №30:

Азаматша А. мені 2 500 000 теңге қарыз алды деп сотқа талап арыз беруде. Мәтінді өзі дәптерге жазғанын мойындап, сотта менің оған қол қойғанымды және қолтаңбамды қолдан жасағанын айтады. Мәтіннің басында «қолхат» сөзі жоқ, сонымен қатар кімнен және қашан алғаны көрсетілмеген. Қолтаңба жасалғаннан кейін сома көрсетілген. Қарыз шарты мен қолхаттарды жазбаша түрде рәсімдеудің тәртібі бар ма? Оларға қандай міндетті талаптар қойылады?

ЖАУАП:

Азаматтық кодекстің 715-бабы 1-тармағына сәйкес, қарыз шарты бойынша бір тарап (қарыз беруші) екінші тарапқа (қарыз алушыға) ақша немесе тектік белгілермен айқындалған заттарды меншікке, шаруашылық жүргізуге немесе жедел басқаруға береді немесе беруге міндеттенеді, ал қарыз алушы осындай ақша сомасын немесе сол тектегі және сападағы заттардың тең мөлшерін қарыз берушіге уақытылы қайтаруға міндеттенеді.

Азаматтық кодекстің 152-бабына сәйкес, жазбаша түрде жасалуы тиіс мәмілелерге мыналар жатады: 1)кәсіпкерлік қызмет барысында жасалатын мәмілелер; 2)сомасы жүз айлық есептік көрсеткіштен асатын мәмілелер; 3)заңнамада немесе тараптардың келісімінде көрсетілген басқа жағдайлар.

Осыған байланысты, сот талқылауы барысында қолтаңбаның жалғандығын дәлелдеу үшін сотқа қолжазбаны тексеруге қатысты сот-почерковедтік сараптама тағайындау туралы өтінішпен жүгінуіңіз қажет. Сарапшыға сіздің атыңыздан жазылған мәтіндегі қолтаңбаны сіз немесе басқа біреу жасағанын анықтау туралы сұрақ қойылуы тиіс.

Азаматтық кодекстің 725-1-бабы 2-тармағына сәйкес, жеке тұлғамен жасалған қарыз шарты осы баптың 1-тармағының талаптарына сәйкес келмесе, ол жарамсыз деп танылады.

Осылайша, сотта ұсынған қолхаттың жоғарыда аталған заң талаптарына сәйкес келмейтінін негіздеп дәлелдей аласыз.